

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/marzec-1968/105981,Pierwszy-wiec-Marca-68.html>



Wiec przed gmachem Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego w dniu 8 III 1968 r. Zegar na budynku wskazuje godzinę 12:10 (fot. z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Pierwszy wiec Marca '68

OKRES HISTORYCZNY

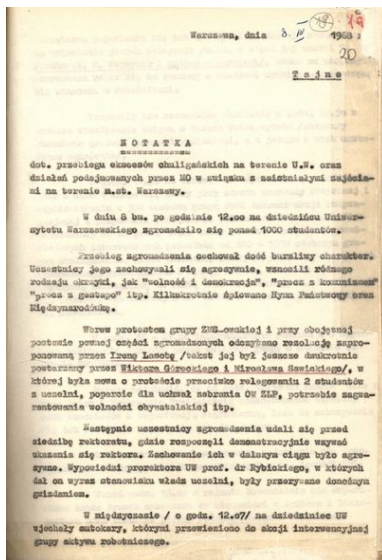
(1956-1970) Od Października do Grudnia

Autor: PAWEŁ TOMASIK 06.03.2024

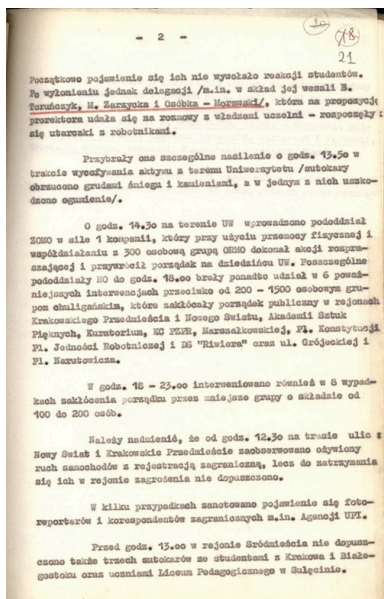
8 marca 1968 r. na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego odbył się wiec, który dał początek wydarzeniom określanym mianem Marca 1968 r.

W piątek, 8 marca 1968 r. o godzinie 12:00, przed gmachem Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego przy ul. Krakowskie Przedmieście zebrało się ponad tysiąc osób. Irena Lasota odczytała rezolucję, w której m.in. potępiono represjonowanie studentów protestujących przeciwko zakazowi wystawiania „Dziadów” w Teatrze Narodowym, co uznano za pogwałcenie art. 71 Konstytucji PRL, żądano unieważnienia decyzji o usunięciu z UW Adama Michnika i Henryka Szlajfera oraz umorzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko studentom obwinionym o udział w demonstracji po ostatnim przedstawieniu „Dziadów”. Domagano się, aby w ciągu dwóch tygodni prof. Henryk Jabłoński, minister oświaty i szkolnictwa wyższego, oraz prof. Stanisław Turski, rektor UW, udzielili studentom odpowiedzi na przedstawione żądania.

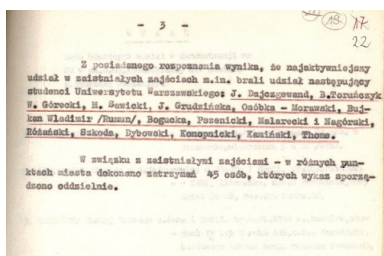
W trakcie wiecu wyrażono też poparcie dla rezolucji nadzwyczajnego walnego zebrania Oddziału Warszawskiego Związku Literatów Polskich potępiającej zastrzeżenie cenzury i zdjęcie z afisza „Dziadów” Adama Mickiewicza. W związku z tym, że organizatorzy nie dysponowali sprzętem nagłaśniającym, a wystąpienie Ireny Lasoty było słabo słyszalne, rezolucję ponownie odczytał Mirosław Sawicki.



Notatka opracowana w Komendzie MO m.st. Warszawy dotycząca wydarzeń na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego oraz zajęć ulicznych w dniu 8 III 1968 r. (z zasobu IPN)



Notatka opracowana w Komendzie MO m.st. Warszawy dotycząca wydarzeń na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego oraz zajęć ulicznych w dniu 8 III 1968 r. (z zasobu IPN)



Notatka opracowana w Komendzie MO m.st. Warszawy dotycząca wydarzeń na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego oraz zajęć ulicznych w dniu 8 III 1968 r. (z zasobu IPN)

Warszawa, dnia 9 marca 1968 r. 28
76
Egz.Nr.....

K r o n i k a

z przebiegu wydarzeń w dniu 8.III.1968 r. na terenie
m.st. Warszawy oraz wydarzeń w związku z tym poleceń

- 10.00 - w szóstym rejonie, gdzie zamieszkuje studenci skierowano radiowoz z cywilnymi załogami jako ognia obserwacyjno-interwencyjne, z zadaniem informowania o sytuacji w tych rejonach i przemianach studentów.
- 12.00 - na dziedzińcu UW zebrało się ponad 1000 studentów w celu samowystąpienia swego negatywnego stanowiska przeciwko relegowaniu dwóch studentów, poparcia dla uchwał sekcji OW ZLP, potrzebie zagwarantowania wolności obywatelskiej itp.
- Przebieg zgromadzenia był burzliwy. Uczestnicy jego zachowywali się agresywnie, wnosili okrzyki m.in. "wolność i demokracja", "przecis z komunizmem", "przecis z gestapo" itp., śpiewano także Hymn Państwowy oraz Międzynarodówkę.
- Po odczytaniu rezolucji uczestnicy zgromadzenia udali się przed siedzibę rektoratu domagając się rozmowy z rektorem. Wypowiedzi prorektora UW dr Rybickiego przeszywały nie były kilkakrotnie gwizdami.
- 12.07 - na dziedzińcu UW wjechały autokary z grupami aktywu robotniczego.
- Pojawienie się ich nie wywołało początkowo reakcji studentów. Jednakże prowadzone przez robotników rozmowy ze studentami doprowadziły w późniejszym okresie do utarczek, w wyniku których autokary zostały obrzucone gruzami smarując tym samym i kamieniami, a w jednym z nich uszkodzone ogumienie.
- 12.25 - w rejon dziedzińca zaczęły wjeżdżać autokary ze studentami z Krakowa, Białegostoku oraz uczniowie Liceum Pedagogicznego w Sulęciszynie, autokary nie dopuszczono w rejon Uniwersytetu.

Fragment kroniki wydarzeń w dniu 8 III 1968 r. opracowanej w Komendzie MO m.st. Warszawy (z zasobu IPN)

„Aktyw robotniczy”

Wkrótce potem na dziedzińcu UW wjechało kilka autokarów z, jak to określono w późniejszym przekazie propagandowym władz, „aktywem robotniczym”. W rzeczywistości byli to aktywiści PZPR z kilku dużych warszawskich zakładów pracy i urzędów centralnych. Między przybyłymi mężczyznami a zebranymi pod gmachem BUW doszło do utarczek słownych i przepychanek.

Zebrany tłum przemieścił się pod gmach rektoratu. Z balkonu tego budynku prorektor Zygmunt Rybicki wezwał manifestujących do rozejścia się, ale ostatecznie, pod wpływem głośniejszych protestów, zgodził się przyjąć delegację studencką, z którą podjął rozmowy.

Około godziny 13.50 autokary z „aktywem robotniczym” opuściły teren uczelni, ale około pół godziny później przebywający jeszcze na terenie UW zostali zaatakowani od strony ulicy Oboźnej przez grupę 300-400 ORMOWców, wyposażonych w pałki, a od strony bramy głównej przez kompanię funkcjonariuszy ZOMO.



**Tłum zebrany przed gmachem
BUW w dniu 8 III 1968 r. (fot. z
zasobu IPN)**



**Wiec przed gmachem Biblioteki
Uniwersytetu Warszawskiego w
dniu 8 III 1968 r. Zegar na
budynku wskazuje godzinę 12:10
(fot. z zasobu IPN)**

* * *

Jeszcze tego samego dnia oraz w dniach następujących w Warszawie doszło do licznych manifestacji i zajęć ulicznych. Wydarzenia na Uniwersytecie Warszawskim uruchomiły lawinę. W środowiskach akademickich w całym kraju potępiano brutalną akcję milicji, organizowano wiece i strajki studenckie. W kilkunastu miastach Polski doszło do zajęć ulicznych.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ